

Sokol v kleci

Jižní kraj moravské země byl zase prost cizích vetřelců. V městě plynul pokojný život. Odtáhl se svým vojem Vok mladší, který si odvážel ze Znojma na Holštejn válečnou trofej – mladou choť. Také Ješek Sokol a brzy za ním oba bitovští odtáhli na své hrady.

Purkmistr, rada i cechmířtři po slavném vítězství vysoko zvedli nosy. Nadýmali se pýchou:

„Vládneme čtyřem tisícům duší, jednomu stu těžkých oděnců, dvěma stům ozbrojených pacholků a sudličníků, šedesáti mečířům a kovářům, dvaceti štítařům.“

Rybáři z města zajížděli volně lovit kapry, štiky i parmy do opatových vod až k sedlošovickému splavu. Louka a její zdi už nikoho nestraší, je pro posměch městskému lidu. – Město z hluboka oddychuje a v klidu přežvykuje.

Ale písmák a konšel Matouš, tribun řemeslnického lidu ze Starého Města, vážně varuje v radě:

„Bud'me ostražití a bdělí! Nepřítel je poražen, ale ještě žije. Není v každém vítězství síň porážky? A v každé porážce zárodek vítězství? Na naší ostražitosti záleží, aby vítězství bylo trvalé. V pohodě míru bdělost konšelů se nesmí otupit a ochabnout!“

Ale konšelé se smáli:

„Ne, kdežpak! To by svět byl jen ustavičné potýkání a dnes je přece mír. Albrecht je mrtev a Zikmund olizuje rány v Budíně. Jen žádný strach! Válku jsme šťastně vyhráli a nebezpečí zakopali za městskou zdí jako mršinu zdechlého psa. Podle věrného proroctví slepého mládence se počal věk dlouhého míru, kdy nám bude možno v pokoji okoušet plodů vítězství.“

Ten sličný čas byl zlomyslný, jako ocas komety. Z jasné oblohy udeřil blesk.

Joštovi zvědové a agenti jako krtci usilovně pracovali v městě. Pracovali sliby i penězy. Markrabí snadno se dohodl s německými patricijí. Jedné temné únorové noci se přihnál lstivý vladař k znojenským hradbám s velkým vojskem. Opravdu ve svůj čas přichvátal očesat zralé hrozny i jablka. Jeho zbrojní s meči, sudlicemi, lopatami i žebříky přilehli k branám i zdem. Městští zbrojní bezstarostně popíjeli ve strážnicích i krčmách víno a hráli v kostky. Hradební zdi nepomohly. Neboť kde není ostražitosti, ani nejdůmyslnější opevnění nepomůže. Patricijové se potají vyzbrojili a otevřeli východní bránu. Za noční tmy Joštovy houfy se zmocnily města a udeřily na hrad.

Strašidla neštěstí i nehod nechodí naší zemí nikdy sama. Už dlouhou dobu spřeženci Joštovi a Zikmundovi – Pertold a Hynek z Lipého – strojili nájezdy a plenili zboží jevišovických Kunštátů, Hynka Suchého Čerta a Jindřicha i Petra z Jevišovic. Hradní hejtman vedl své zbrojné ze Znojma ke Krumlovu, aby ztrestal nepřátele markrabí Prokopa. Jen stodvacet ozbrojenců ponechal k ostraze královského hradu. Ten zůstal zcela opuštěn.

Nyní Joštovi střelci s kušemi v ruce postupují za záštitami, vrhají šípy i oheň na střechy, kladou ostrve i žebře na zdi. Za dva dny krutého boje padlo osmatřicet mužů posádky. Třetího dne už vlála korouhev markrabího na věži u hradní brány. Dvaosmdesát živých zbrojných Hynka z Kunštátu bylo jato. Trabanti markrabího Jošta a jeho kat Huber si právě krátí čas jejich utracováním. Věší je na háky hradební zdi na výstrahu buřičské městské luze.

Po celé jaro i léto sváděl Suchý Čert s krumlovskými vládci drobné potyčky i kruté boje. Blížil se podzim a páni z Lipého naděje na bojový úspěch nevidí. Radí se markrabím Joštem v Brně i ve Znojmě, kde často prodlévá, aby zde upevnil svoji moc. Když ztratili naději na úspěch bojový, zosnovali s Joštem zákeřnou léčku, do níž by vlákali bojovného Prokopovce. Lstivý záměr se zdařil, Suchý Čert byl jat a v těžkých poutech byl odvezen pod

dohledem a doprovodem zástupu jízdných na znojemský hrad před vítězného Jošta. Ten nařídil uvrhnouti vzácnou kořist – jevišovského buřiče – do hluboké hradní kobky. Ztrátou hrdla nařídil trestati každou nepozornost nebo slabost strážců lapeného vězně, neboť v skrytu myslí velice se bál hrozného válečníka, stejně jako jeho druha Ješka z Lamberku, obou silných opor markrabí Prokopa.

Když se markrabí domníval, že drží pevně ve svých rukou vítěznou ratolest, pospíšil si, aby rozehnal buřičskou městskou radnici i její konšele, věrné Suchému Čertovi. Vypudil je prostě z rathouzu. Starý řád věcí se zase rychle vrací.

Němečtí patricijové znovu užívají získané moci k vlastnímu prospěchu. Právo mílové, potvrzené a rozšířené Joštem, chrání jejich zisky. Víno znojemské se vozí do všech měst markrabství i království, do Míšně, Branibor i Slezska. Přece jen pro jejich blaho bojovali Joštovi žoldnéři, pro jejich prospěchy tekla krev na hradě i pod ním. Všechny užitky vítězství patří jim. Je jim nyní zas dobře, že ani po radosti věčné nikdo z nich netoužil. V kostele se modlí jen proto, aby jim Bůh jejich vezdejší život a časné blaho prodloužil.

Svá břicha tak vypásali bohatou krmí a pychli. Jejich manželky a dcery nádherou oděvů předstihují šlechtičny. Výdaj je veliký. Proto tovaryšům zvedli žlaby hodně vysoko a rozmnožili jim dílo. Těmto se nyní daří nevalně.

Hle – zde kráčí po rynku měštěnin patricij Fridrich Hofer zvaný Šimon Břichopas. Ráno posnídal chutný, teplý zupníček s kroupou a hovězím. Nyní jde s vyhřátým žaludkem do gotického chrámu. Když vyslechl mši, složil svou poctu bohu a vyprosil si jeho přízeň pro celodenní počínání, usoudil, že v chrámu citelně vyhladověl. Pojedl proto znovu ovaru nebo jelítka a zapil vínem. Ale už pílí, je pravý čas, aby dohlédl na tovaryše, jak se staví k dílu. Je to čeládka potměšilá a líná, dílo bez dozoru jde pomalu. Nikdy není dosti přísnosti na tyto darmoedy. Prohnal tovaryšskou chasu jak náleží. Nyní pozoruje, že hojný křik mu vyprázdnil žaludek a vysušil hrdlo. Je třeba poobědvat. Po hojné krmí si odpočinul a zdříml. Ale podvečerní čas vidí zas starostlivého hospodáře, jak dohlíží na tovaryše a pečuje, aby denní dílo bylo dokonáno řádně a včas. Po večeři hledá kratochvíli v krčmě nebo u lazebnic.

A tovaryši? Nedávno se bili na hradbách jako lvi. Ale nyní jsou zas zkroceni a pracují od noci do noci za bídný denár do úmoru. Do krčmy, kam chodí mistři, tovaryš nesmí vstoupit. V krčmě, kam je jim dovoleno vejít, nesmí hrát v kostky, bouřit ani prozpěvovat. Mají však jedno právo a povinnost: Každou neděli pobožně a řádně obcovati službám božím v kostele – na místě vykázaném pro ně pod chrámovým kůrem. – Takové je tovaryšské právo a nikoliv vysestat s konšely na rathauze. Péči a starost o blaho města ať ponechají patricijům.

Chrám toho času byl obraz božího světa v malém – orbis pictus. V logiích a předních lavicích s erby sedí šlechticové a šlechtičny, za nimi sedí měšťanstvo odděleně podle pohlaví. Ve stínu kůru stojí tovaryši, drobná řemesla a městská holota. Za dveřmi v předsíni stojí z církve vyobcovaní a kající. Před chrámem ve dvou řadách jsou vyvrženci – žebráci. Z těch každý žárlivě střeží své vykázané místo, kde složí svou bídu a ukazuje své rány a boláky. Čekají na almužnu, vykřikují své úpěnlivé prosby a modlitby.

Odívání žen a dcer měšťanských je však nákladné, krčmář také žádá za vypité víno své peníze. Časy jsou těžké a patricij si dnes nemůže dovolit dobročinnost. Jeho křesťanská duše je rozdělena. Půle chodí s ním a druhá dlí v truhlici, kde jsou uloženy zlaté forinty a stříbrné denáry.

Na dobročinnost nic nezbyvá. Třeba šetřit na všem, kromě vlastního blaha a pohodlí. – Jen tu a tam z ruky měšťky klesne do natažené ruky žebrácké drobný grošík.

Hradní hejtman Hynek z Kunštátu byl vsazen do věže. Velitelský palcát se mu vysmekl z ruky. Přemítá nyní v černé morně o podivných zvratech v údělu válečníků.

Kovář ukul pro Suchého Čerta pevné a důmyslné okovy. Markrabí rád spí a odpočívá v bezpečnosti.

Pokud trval bílý den, hejtman seděl v špinavé kobce mlčenlivě, hlavu opřenou paží o kamenný stůl. Zprvu byl událostmi překvapen, téměř rozdrčen. Ale pomalu znovu nabýval mysli. Za večerů, kdy kolem věže i v jejích hlubinách se rozprostřela tma, bylo slyšet v kobce kroky a časem i hlasité broukání a dokonce zpěv.

Hle – jakou změnu přivodily tři krátké dny. Včera jsi byl ještě volným sokolem, dnes obelstěn, jsi uzavřen mezi čtyřmi kameny. Ale nepoddávej se, brachu, dokud ještě nosíš krk a hlavu na rameni.

Markrabí má pečlivě spočítáno i zváženo zboží svých odpovědných nepřátel. Ale kancléř Mikuláš z Třeboně radí k trpělivosti a shovívavosti. Krotí rozpálenou a chtivou dravost.

Jakýsi pes, patrně tulák, pobíhá a povaluje se na hradním nádvoří. Polehává celé hodiny na výsluní, pozoruje čtyři pelichavé slepice a křiklavé vrabce. Tyto vrabce, poletující motýly a bzučivé mouchy pozoruje s nevolí. Také včely nemiluje od toho času, kdy jej zle pobodaly, když jednou jako nezkušené štěně se přiblížil všetečným čenichem k česnu, hodlaje zvědavě přihlížet včelímu kutění. Nejraději okouní pod okny kuchyně, odkud vanou vůně psímu i lidskému nosu nadmíru příjemné. Z okna té zázračné síně, plné vůní, padají často na dvůr spanilé kosti, dary psího ráje. Ostříž je miluje.

Když se nasytí, loudá se k železným dveřím u věže. Za těmi rezivými dveřmi, v hloubi černé kobky prodlévá jeho pán. Pes ulehne před kamenným prahem, aby prospal den.

U dveří s pevnými skobami a těžkou závorou i zámkem stojí strážný. Hlídá jeho pána. Druhý chlapík, jenž byl právě vystřídán, sedí pohodlně na široké kamenné lavici. Nohy bohatýrsky roztaženy, v jedné ruce třímá kus skopoviny, v druhé chléb. Před ním na zemi stojí objemný hliněný džbán, orosený chladným vínem. Když pojedl masa dosyta a také chleba, víno proudí mocně do hrdla. Po vydatném napití loudí se do vojácké hlavy dobrý rozmar a sdílná nálada. Z dlouhé chvíle se rozhovořil se psem, který uctivě a žádostivě sledoval pohyby člověka se sytícího.

„Co ty zde ještě pohledáváš? – Jsi-li jeho pes, toho Suchého Čerta, tedy pomni, že tvůj pán je dnes už mimo počet živých, třebaš tu za zámkem ještě spí a darmo se s námi dělí o chléb markrabího. Och – přáteli, není štěstím pro chytrého psa, dostane-li hloupého a neopatrného pána. Teď si ještě ten tvůj pán nějaký den v naší morně odpočine, než se ho ujme náš kat Huber. A z ruky toho žertovného kmotra není věru spasení.“

Takové a ještě jiné moudřejší úvahy sdílí strážný s Ostřížem. Ten poslouchá ozbrojence. Hlavy nepozvedne, jen nepatrně pohybuje boltci, prach ocasem metá a po očku hledí na člověka, podivuje se té marné řeči. Ale jak byl strážný zarputilý vůči jeho pánu, opuštěnému psu přec jen hodil kost skopoviny a kus chleba z torby. Byl by úhlednému psu dal také hlt vína, kdyby je hloupý pes pil.

Přichvátal podzim. Doubí, habří i bučiny na dyjských stráních šednou. Po granické stráni chladné noci roztrousily sem tam první pršky červeni i okru. Granice po horkém létě se zasnívá. Ale záhadná vášnivost a tajemství milostnosti trvá nad tím údolím i nyní. Znepokojuje dál bílé klárisky, abatyši Kateřinu i pečlivé matky v městě.

Markrabí se usadil na znojenském hradu. Ale často prodlévá návštěvou u opata Jana v Louce.

Lučan vyzvídá a mírně naléhá:

„Co míní Vaše Milost se Suchým Čertem?“

Markrabí jen mávl rukou:

„Ten jevišovský lapka nám nestojí za jedinou ránu holí.“

Ale to se jen přetvařoval. Právě jako opat, také on se hrubě radoval, že ten buřič a divous je polapen. Těší se oba, jak si na něm sami i kat Huber smlsnou. Spravedlnost markrabího nemíní se omeškat ani o hodinu. Ale kancléř má vrtochy, činí námítky a žádá odklady. Také Jošt chce z vězně vyloučit přiznání, jaké pletichy bývalý královský hejtman spřádal s Prokopem, jaké záměry a úmluvy spředla koalice odbojného panstva, spřaženého s nespokojenými zemany.

Když markrabí doufal, že Suchý Čert už v chladu kobky změkkl, poslal k němu na výzvědy profousa Holce a písaře Kratinožku.

Profous byl podsaditý tlust'och, hlavu měl bystrou a krutou, ale darem jazyka nevládl. Písař Kratinožka byla jeho ústa a kat Huber ramenem. Písař byl muž učený a vtípný a jeho ústa – zázrak výmluvnosti. Jeho jméno jen chatrně přiléhalo k jeho postavě. Tento Kratinožka měl tenký a dlouhý trup na velmi dlouhých nohou, na útlém krku hlavu rozměrnou a v ní hubu dosti širokou, aby menší kuřátko spolkla na jedno sklapnutí a máz vína přídavkem. Kdo jej ponejprv uviděl, nechal oči přilepeny na jeho podivuhodném nose. Ten byl rudý jako jedovatá muchomůrka. Na ohnivém hřebenu toho čichadla seděly dvě menší, stejně ohnivé sestry, zvící vlašských ořechů. Stojí vedle profousa, vypadal jako starý štíhlý topol vedle rozložitého keře.

Markrabí praví profousovi a písaři, jak mu radil kancléř:

„Nechci, aby o mně potomci soudili jako o mstivém ukrutníku. Netoužím po pomstě. Pokuste se pana z Kunštátu získat. Ten rytíř má některé ctnosti, jež ho mohou učinit ozdobou země. Ujistěte ho mojí milostí, promluví-li řádně a jen bude-li třeba, hrozte mučením – podle potřeby. Doufám, že příslib milosti postačí u muže, který nepostrádá vtípu. Chci si usmířit a možno-li i získat včerejší nepřátele a projevit vůči nim blahovůli, byť jí nezasloužili.“ Písař byl nakloněn pracovat planými sliby, mazat med kolem úst Jevišovického. Ale profous nebyl nadšen takovou úlohou, nemluva kladl silnější důraz na hrozby. Proto vzal sebou kata Hubera.

Huber byl širokoramenný obr, dobrosrdečný u vína a krutý při díle, výřečný muž. Rád hlomozil a hlučně žertoval, jak je obyčejem u jihomoravských sedláků. Byl z kořene slupských Němců.

Joštova exekutiva přichází navštívit vězně. Než vešli, písař se neopomenul pozeptat žaláříků:

„Co dělá náš ptáček v kleci?“

„Pták v kleci dumá, brouká, kleje, jindy prozpěvuje, zvláště v noci. Ale zkrúšen není.“

Stanuli tváří v tvář vězni. Profous Holec se choval se vznešeností mocného pána. Povyτάhl se, očima jako blesky změřil Suchého Čerta. Zeptal se stručně, zda si přeje projevit účinné, podrobné a kající doznání.

Vězeň strnul na mužíkovi několik vteřin pekelným, výsměšným pohledem a – obrátil se k němu zády.

Profous zrudl, pohlédl významně na kata. Pyšně a zlostně tluče okovanými botami o dlažbu kobky – uraženě odchází, ponechávaje prokletého odbojníka péči katově a výmluvnosti písařově.

Kat chtěl cosi projevit, ale písař mávl rukou: Ať mlčí!

Tvářil se účastně a rozmarně. Poptává se především po zdraví slovutného pána z Kunštátu. Zda už snídál, jaká je vězeňská krmě, kterou mu podávají. Usedl vážně za kamenný stůl, ale nikoliv, aby psal, ale rozbaloval svoji druhou snídání. Vysoukal z jedné kapsy chléb, z druhé pořádný kus slaniny, deset vajec natvrdo a ještě rybu. – Jíst a pít bylo nejmilejší zaměstnání

toho muže. Aby netratil marně čas, posnídá zde, neboť po kratochvíli s vězněm v škaředé a plesnivě kobce, musí ještě navštívit krčmáře Rujzla v České ulici a okusit vína, které šenkýř přivezl včera z Jaroslavic. Jaroslavické je vždycky kořenité a dovede náležitě krev i mysl rozbujnit. Písař byl hubený a bez břicha a bylo věru napodiv, kam skládá všecku krmí, kterou za den spolyká a víno, které přes splav hrdla nalil. Byl rodilý Znojmemčan a uctíval zbožně jedlé dary kraje. Často v Rujzlově krčmě projevoval mínění:

„Až se budou znaky míst určovat podle oblíbených krmí, bude Znojmo nosit na svém štítu a korouhvi: Víno, slaninu a chléb!“

Bohužel starší města a purkmistr zřejmě nepochopili genia místa a zvolili si strakatou orlici, která mává křídly, poletuje, ale nedá se jísti. Písař Kratinožka chválil genia loci a modlíval se nad číší ráno i večer:

„Velebena budiž chvíle vnuknutí, která dala prostřednictvím praotce Noeho lidem víno.“

O účinnosti jeho modliteb svědčil zjevný a nezvratitelný dokument: Jeho trojčlenný, ohnivý nos.

Zatím co písař jedl, bavil se s vězněm Huber. Prozatím jen tak, že ho dával očima. Zabodl je do čela vězně jako dva nože. Slynul uměním, že každou oběť dovede omámit očima, jako had žábu, než ji celou pozře.

Ale Suchý Čert zůstával, netečným k pohledu hrozného muže. – Nevšímal si ho, přihlížeje úkosem, jaké mohutné kusy slaniny písař spolyká. Snad vůně slaniny ho upoutala i písařův nos a ústa, s jakou chutí drtí sousta. Nechtě hleděl také na chléb, jenž voněl kmínem. Ta vůně kmínu mu připomínala Jevišovice a jejich květnaté louky, kde kvetou léčivé šalvěje a voní kmín.

Hieronymus Huber se hrubě divil. Když jeho strašné oči neměly úspěchu, hrozí hubou. Vypravuje vězni o svých nástrojích a umném díle. Chlubí se, jak umí klásti svěráky na palce, dovede bítí hřebíky pod nehty, pracovati železem, rozpáleným do červena. Libo-li urozenému pánu okusit malou zkoušku, možno ihned započít. Mučírna je zde hned vedle. – Přicházel do rozmaru i žertoval kratochvilně:

„Slovutný pane, mou práci železem, kolem i šibenicí budeš zajisté zkrocen. Ucítíš, jak voní vlastní kůže, vydaná oučinkům ohně. Právě po ránu bývá libé čichat vůni škvířeného masa.“

Věžeň si ho nevšímá a očima měří výšku okna. Snad pomýšlí na útěk?

„Okno je vysoko,“ praví Huber. „To proto, aby se v mysli vězně zvýšila spasitelná lítost a touha po polepšení. Pod oknem hlídá stráž. Naši vězňové neprchají. Také se mně ještě nestalo, aby kdo živý z mé šibenice utekl. To jen tomu jihlavskému nešikovci Garstbergrovi odnesli jednu ženštinu v noci ze šibenice živou. Hieronymu Huberovi něco takového se nemůže přihodit.“

„Co nebylo, může se ještě stát!“ odsekl mrzutě věžeň. Z dvojí příčiny se mu protivěl katův chvást.

„Och – nikoliv – pane. V zemi Jeho Milosti markrabího Jošta platí řád a starý zákon: Dávejte markrabímu, což jeho jest a co je katovo, Huberovi!“

„Jdi k čertu se svou hloupou řečí. Mám v hlavě jiné věci, cítě vůni chleba písařova. Na tebe a tvé nástroje i umění pomyslím, až přijde jejich čas.“

„Jejich čas přijde věru brzy,“ směje se kat. „Nu-nu- pro mne za mne, dnes ještě můžeš myslit na chléb a na slaninu. A třebaš též na pečení, na víno a sličné ženské. Jeho Milost markrabí není skrblík ani lakomec. Možná, že i víno i pečeně bude, vonná a křehká s jemnou šťávou, řekneš-li nám, co bychom od tebe rádi slyšeli. Vězňové Jeho Milosti si mohou přát všechno, jsou-li způsobni. Ale jsou-li na řeč skoupí, pošetile odmlouvaví, dostane se jim na místě pečeně hřebenu na trhaní kůže nebo španihelské boty.“

Jevišovský se znovu obrací k němu zády.

Kat zrudl. Ale těší se, že brzy uvidí mocného válečníka, jak je sražen jeho silou na zem a zalyká se pokořením před ním, Hieronymem Hubrem. Bude odškodněn brzy blaženou podívanou.

Hieronymus Huber odchází, aby si vyzkoušel a naostřil své nástroje.

Konečně dlouhý písař se nasytil. Byl mrzut. Jako mudrc nemiloval planého žvanění a marnivého teatra, které zde Huber strojí. Dlouhán, jenž má nos vytvářený jak muchomůrčí matka se dvěma dorostlými synáčky, je už syt katových pitomých řečí a pohrůzek.

Zve uctivě pana z Kunštátu ke stolu. Špalek slaniny už spolykal, ale je ochoten ze své chudé krmě se podělit o vejce a rybu. Sune stranou pro hosta tři vejce, štíčí ocas, kus chleba a sůl.

Vězeň rukou odmítá. Nechce se mu vajec ani ryby. Ale přece jen ke stolu usedl.

Zeměpanský písař přednáší nejvyšší přání Jeho Milosti:

Markrabí srdečně rád by uvítal královského hejtmana a rytíře vznešeného rodu mezi svými nejdůvěrnějšími přáteli. Považoval by za poctu získat přátelství tak zdatného válečníka. Od urozeného pána nežádá ničeho – ano ještě méně než nic. Přál by si jen z jeho úst docela důvěrně slyšet, jaké záměry kul proti Jeho Milosti markrabí Prokop. To je všechno, co si přeje milostivý pán a za podrobení a budoucí oddanost slibuje absolutní omilostnění a svobodu. Cesta do Jevišovic je krátká, ale nyní zoufale nebezpečná životu. Promluví-li pan z Kunštátu věčně a moudře, markrabí ručí za jeho bezpečnost.

Vězeň drahnou chvíli mlčí. Zdá se, že se rozmýšlí. Písař to považuje za příznivé znamení:

„Měj rozum, slovutný pane. Holou pěstí této kamenné zdi neroztřískáš! Jsi urozeného rodu. U mužů tvého stavu záleží, jaké věci slouží. Zda svému záští nebo záštitě vlasti. Ty jsi rodem šlechtic a tvoje věc není věcí tvých ovčáků, uhlířů ani znojenských měšťanů. Pře tvojích zbrojných a nevolníků není tvojí pří, neučiníš toho kroku, aby se jí stala, protože by ses musel zřítí svého podílu na kořisti a moci. Znáš mě a vím, že přemýšlíš, jaké sloužíš věci. Také já přemýšlím, jaké věci sloužím jako písař markrabího. – Nuže – jsem jako ten brk v rukou svého pána. A když se mi zoškliví ty latinské bukvy, v nichž se vylévá vladařské záští, chtivost moci, krev ortelů – mlčím a zapiju své hoře vínem. Také ty se staneš pouhým mečem v rukou svého krále nebo markrabího, protože nedokážeš svoji při dovést k cíli. To bys musel vzbouřit svůj lid a vést jej na hory, ohradit se tam a postavit se s meči na odpor záští celého světa. Neučiníš-li tak, bude tvůj meč bránit jen bezpráví a můžeš své hoře zapíjet se mnou. Abys rozťal ten uzel záští, chtivosti moci, na to jako urozený jsi sláb. K tomu bude třeba spojit všechen hněv lidu, sedláků, měšťanů k hroznému úderu. Na které straně ty staneš, až ten den přijde? Zaváháš na rozcestí – a ještě dříve ten pobožný pan Vok z Holštejna a možná i jiní tvoji spojenci.“

Vězeň se zlobil na písaře. Co ten chlap ryje v jeho hlubokém povědomí?

Ale písař vede svou:

„Zikmund a vévoda rakouský odtáhli do svých zemí. Markrabí vládne tomuto městu i hradu. Městská láje je zkrocena. Tys pane přikován pouty ke kameni morny. Jen bezejmenní a neviditelní po zemi třeckují, bodají, budí strach u našich pánů. Musel by ses stát také bezejmenným a neviditelným, splynout s nimi. To jako urozený nemůžeš, nedokážeš toho.“

Po chvíli Hynek z Kunštátu vstal a řekl prostě:

„Až do posledního dechu zůstávám věren svým přátelům a svému pánu, markrabímu Prokopovi.“

Černá kobka ještě více potemněla. Hle - osudné slovo padlo a stalo se hmotou. Jak by centový kámen padl na křehké nádobí. Zatuchlý vzduch morny je otravný, pekelně páchne. Skromný přísvit padající sem od vysoké mříže okna jakoby potuchl. Snad slunce se venku skrylo za mraky. Kámen je studený a roní pot, neboť byl právě vyřčen neodvolatelný rozsudek záhuby nad člověkem. Sám odsouzenec jej vyřkl.

Srdce písařovo, pijana vína a ctitele dobrých krmí, bylo dobré a účastné a chtělo se mu zaupět. Ale výmluvná ústa ho zradila a nenašel příhodného slova. Je rozmrzen. Shrnul zlostně z desky stolu skořápky vejce a drobtý chleba. – Má toho blázna prosit?

Vzplanul a zaklel:

„Nu dobrá. Jeho Milost markrabí je vtipný a najde už cestu, která povede k cíli. Myslím, že tě dá brzy vyslechnout právem útrpným a otevře tvá hrdá ústa. Drž odbojnou hlavu dobře!“

Huber, který se z mučírny vrátil, pohrdá písařovou hrou a rozvlácnou metodou. Nic kloudného nedokázali na světě soudcové ani písaři, zbytečné kancelářské myši. Důvěřoval jen svým nástrojům a svému umění. Znovu se rozhlaholil:

„Však už přiložením kleští a palečnic dosáhneme náležité skromnosti i výřečnosti pyšného pána. Jednou – a snad už zítra – vyzkouším také na pánu ostří svých nástrojů a sílu provazu. Jsme dobře k tomu dílu zařizeni.“

Nakonec slíbil vězni ještě smrt trháním vlastními koňmi. Dosti jich zde na hradě jali a k dílu tomu způsobilých.

Vězeň se od něho odvrátil, hledí mlčky k mříži okna.

Písař odchází bez pozdravu.

Huber přeje pánu líbezných snů této noci:

„Spi pokojně, ať se ti zdá o tvé jevišovské spižirně i sklepu. Pro vzpurné a němé vězně se markrabímu pečení, chleba ani vína nedostává.“

Nařídil žaláři, aby vězni na noc nedával krmě a připjal nová, těžká pouta.

Jak vyšli, písař se počal v mysli zlobit, že se dal tak rychle unést hněvem a strhnout k hrozbám ukvapeným a nevážným, dokud zde není právoplatného rozkazu ani soudu. Zlobí se i na Hubera. Když podal markrabímu zprávu, spěchá do krčmy k Rujzlovi, aby svou zlost zapil.

Vězeň znovu osaměl. Brada neupravená poklesla k hrudi. V uších mu dozněl křik kavek, jak jej zaslechl otevřenými dveřmi, když Joštovi poslové odcházeli z kobky. Ach – ty poletují na černé hradní věži svobodny.

Ale zas zvedl vzdornou hlavu, která už valně šediví:

„Znamenám, že jsem právě rozhodl o svém údělu. Ale nemohu svého krále a naši věc zradit. Musím jít cestou, kterou sám jsem určil, věrně po boku zeměpána, jemuž jsem slíbil poslušenství a věren svým druhům za jejich bratrskou pomoc. Markrabí právě jako já a snad ještě hůř strádá v bratislavské kobce. A slyšel jsem, že ani žalář nejtemnější markrabí Prokopa nezlomil na mysli. Vypravují, jak stále jeho duch živě plane, v kobce žaláři skládá studentská carmina a žertovné epitafi.“

Sílu vůle se uklidnil. Dokonce se usmál, jak svou řečí podráždil toho výmluvného písaře s planoucím nosem.

Markrabí Jošt vyslechl zprávu svého písaře i profousa. Byl silně rozmrzen. Rád by sám promluvil s Jevišovským, ale považoval za nedůstojné vítěze jít k vězni a jednat s poraženým. Byl už velmi netrpěliv. Čas pokročil do podzimu a lovčí zámek Hrádek a jeho lesy vybízejí k lovu. Na stráních podyjských listů už planulo podzimními barvami.

Rozhodil podle svého zvyku obě paže:

„Musíme spěšně ukončit to dílo s odbojným panem z Kunštátu. Ať je s ním naloženo jako s velezrádce! Než ho dostaneme pod šibenici, ať se s ním ještě po chuti pobaví náš sudí, kat i jeho pacholci.“

Kancléř ještě jednou zastavil šíp hněvu zeměpána v jeho letu. Po jeho soudu postačí, použije-li se skřipce, loučí, případně kola, aby němý hejtman rozumně promluvil.

Sudímu kancléř ukládá:

„Jeho Milost chce od vězně slyšet, jaké úmluvy a pletichy spřádal on s Prokopem a odbojnými zemany a co Hynek Suchý Čert ví o černobrvé ženě, která se za obležení vloudila

do Louky ke stolu uherského krále a rakouského vévody, aby jim do vína nebo krmě nasypala jedu.“

Ještě toho dne, kdy byl na kancléřství vydán rozkaz k výslechu, přišli po hodině polední do hradního vězení kat Huber a dva jeho pacholci, aby připravili všechno k dílu. Ostříž je viděl, jak prošli po nádvoří, ale zůstal klidně ležet pod okny kuchyně. Jen nepatrně vztyčil hroty uší. Pohrávaje slechy, třikrát pomalu sklopil boltce podél šíje, jak by naslouchal jejich kročejům i řeči. Hleděl dlouho za nimi. Jak za sebou zavřeli těžké dveře, několikrát nepokojně zametl prach ocasem. Ale ze svého místa se nezvedl.

Kat a pacholci vstoupili do kobky. Žalářník zvedl pochodeň, neboť bylo v té morně hrubé odpolední přítí. Jak rozžehl světlo, padlo na vysokou, hrdou postavu i těžké okovy. U zdi se tyčí suchá postava Hynka z Kunštátu, ještě nezkrúšená chladem a vlhkostí té díry. Jeden z pacholků otevřel dveře mučírny, která je hned vedle. Odpoutali vězně a uvedli jej do mučírny. Stojí konečně tváří v tvář Huberovým přístrojům, umně složeným. Přišla chvíle, kdy se na ně musí myslet. Byla tam celá výstava obludných nástrojů.

Popravčí meče i nože. Španělská panna a kolo. Náhubek a kleště. Pálivá železa, podivné tyče. Pevný provaz na šibenici.

Zatím co pacholek rovná a připravuje nástroje, Huber zálibně ohmatává palcem ostří nože i meče. Druhý pacholek sňal vězni z rukou pouta. Ten přihlížel přípravám klidně a neúčastně, jak by se ho netýkaly. Ale po snětí pout přece jen s úlevou protáhl ramena a suché ruce.

Všechno je připraveno k dílu, výslech může započít. Huber odložil plášť a oděn jen rudou kazajkou bez rukávů a sukni stejné barvy, postavil se ke dveřím, vyčkáváje ještě příchodu sudího a písaře. Hvízdá si. Ví, že kancelářské myši dají na sebe vždycky dlouho čekat.

Konečně Joštův soudní dvůr přichází. Sudí i písař, oba v černém taláru. Přicházejí, aby právem útrpným vyslechli Hynka Suchého Čerta, seděním na Jevišovicích, bývalého královského purkrabího ve Znojmě. Krácejí po nádvoří pomalu a vznešeně, nosy vzhůru, jak se sluší na osoby vysokého úřadu a stavu učeného. Sudí byl muž vysoký a tenký jako písař. Oči měl utrejškové a vyhlížel, jako by tři dny jedl jen koudel a pil odvar zeměžlučí. Písař Kratinožka byl zamračený a trojjediný nos mu svítil jako rozžatá bambule. Pranic se ti dva chlapíci Ostřížovi nelíbili.

Strážný otvírá panstvu těžké dveře.

Zámek znovu zařinčel, zaskřípalo v závěsích. Jak zavržaly veřeje v rezivých čepích a dveře se pohnuly, jako první vstoupil do vězeňské kobky host nečekaný.

Když Ostříž uviděl přicházení sudího a písaře v dráždivém černém obleku, přiložil čenich k zemi, protáhl hřbet a silné klouby. Při zvuku veřejí vrazil pod nohama strážného do kobky. Jako praková koule vletěl do smrduté síně, odtud do mučírny. S divokou radostí a kňučením se vrhl k svému pánu, div ho neporazil. Strážný polekán pílí spěšně za psem. Ale našel jej už v bojovém postoji – a zaváhal. Ostříž s jásavým kňučením třikrát okroužil svého pána a postavil se bojovně vedle něho. Zvedl boltce, cenil zuby a vrčel neuctivě na strážného, kata i přichozí, sudího i písaře. Zvláště Kratinožka mžouraje očima, úzkostně sledoval oheň zlých očí, vyceněné tesáky a vrčení psiho hrdla.

„Odežeň, pane, toho psa!“ poroučí mrzutě sudí. Ostříž pudem vytušil, že hrozí nebezpečí jeho pánu. Znovu zlostně zavrčel, v hrdle mu chrčí zlověstný hněv.

Suchý Čert se směje. – Všemi smysly šelmy pozoruje Ostříž cizí muže, bystrým pudem cítí nepřátele. Ten ohnivý nos písařův jej nejvíc dráždí. Skokem se mu vrhl na hrud' a břicho a složil ho k zemi. Písař ječí zlostí i strachem o život i nový talár. Volá strážného, aby psa zahnal. Ten ruče zamával mečem. Ale Ostříž postřehl bystře ten zákeřný pohyb ruky i smrtící zbraně. Zná takové úskočné pohyby z mnohých sečí, v nichž kdysi sledoval pána. Pustil písaře, ztratil zájem o jeho nos. Než meč opsal oblouk, zuby trhal strážnému kabát i ruku, div ho neporazil.

„Och, čerte vzteklý,“ ulekl se zbrojný. Meč vypadl mu z hrsti a zazvonil na kamení dlažby. V tom mžiku byla zbraň v pěsti jevišovského.

Jak třímal zase v ruce meč, z očí mu vyšlehl starý blesk a zřítelnice zasvítily jak dravci. Sudí, pacholci i zbrojný strnuli jak studené kameny. Také písař na zemi se nehýbal, neodvážil se ani zvednout černý biret, který mu spadl z hlavy. Konečně kat Huber zařval na pacholky, aby se chopili sekyr a popravčího meče. Ale ti, ač chlapi statní, bez pohnutí hleděli na Suchého Čerta jako na pekelné zjevení. Sám Huber cukal nahou paží, ale z místa se nehnul.

Pan Hynek i Ostříž vyrazili z kobky. Pán za sebou přirazil těžké dveře a klíčem uzamkl ve vězení soud, kata s pacholky i stráž.

Ale musí být ještě odzbrojena ostraža hradní brány. Oba prchající se na ni vrhli. Vedli zoufalou bitvu. Pes skučí a skáče, plete se strážným pod nohama. Tři překvapení mužové už leží na zemi, čtvrtý odzbrojen a poplašený na hromový rozkaz Hynka z Kunštátu spouští most.

Onu chvíli kat Huber, vida, že jeho vězeň je tentam a jeho nástroje leží ladem, zasupěl hněvem. Několikrát prudce otevřel a zase sklapl hubu, nejinak než kapr, když jej za skřeli vytahují z vody. Až to oběma jeho pacholkům bylo k smíchu. Písař vstáváje hořekoval nad roztrženým talárem, odzbrojený strážný se odklidil do kouta. Jenom sudí zachovával vnější důstojný klid.

Konečně oba uprchlíci jsou z hradu venku. Hejtman jako štvanec prchá z toho hradu, jež on i jeho předkové mnoho let jako královští purkrabí střežili. Levá ruka mu v zápěstí krvácí od sečné rány, ale nedbá bolesti. Prchá k Václavskému rynku. Tam zahrnul do leva, mimo židovskou obec pospíchá ke kostelu sv. Michala, odtud k Michalské ulici a k Horní bráně.

I tam měl štěstí.

Markrabí do všech bran vsadil svoje zbrojné. Deset strážců Horní brány bylo právě zaujato hrou v kostky ve strážnici a dva, kteří měli službu, s několika jinými zevlouny přihlíželi jakémus kratochvilnému mumrejchu, který se naskytl jejich očím u brány.

Vyměnil-li markrabí stráže, opomenul vsadit do bran nové fortnýře. Ten u Horní brány poznal hradního hejtmana. Použil chvíle, kdy pozornost strážců byla obrácena jinam a vpouštěl branou dlouhou karavanu uhlířů, dřevorubců a vinařů, kteří se vraceli z lesů a polí do města. Nemínil vidět, jak rytíř s mečem a pes využili návalu a pronikli branou ven. Jsou už na Horním Předměstí, na pražské cestě a vidí už cestu k Příměticím.

Prchající oddychl úlevou.

Ale předčasně. Od brány za nimi zadunělo prudké dusání koní. Markrabí už ví o jeho útěku a poslal za ním jízdné, aby kořist, jež uniká, znovu lapili.

Hynek z Kunštátu se znovu postavil v nerovný, tentokrát beznadějný boj. Jak Joštovi jízdní udeřili, v hněvu a divoké odvaze bojoval o svůj život. Jeho meč jako úhoř, jak stříbrný oheň se proplétal dotěravci, rysí oči sledovaly bedlivě úskočné pohyby jízdných.

Joštovi pacholci divokým křikem se povzbuzují k odvaze proti osamocenému, ale udatnému bitci.

Hle, tam malý oddíl jízdných z blízkého hradu Šenkenberka, vedený zemanem Jimramem z Jakubova, přijíždí pražskou cestou k městu. Jimram vidí, jak početný houfec jezdců obklíčil člověka a psa, jak dotírají na pěšce i jeho šlehající meč. Jimram zjišťuje, že jakási podivná a nerovná pře se tu vede. Vidí, jak muž se zoufale brání, z ruky krvácí, jak pes hbitě pod kopyty koní uniká a zuřivě štěká, dotíraje na koně se vši mrštností, která je utajena v jeho těle. Jimram pozoruje bránícího se člověka a najednou – poznává jevišovického přítele. Zastavuje svůj nepočetný průvod, nehledí na přesilu a bez rozmyšlení tasí meč:

„Hle, tady tepou hradního hejtmana! Na pomoc!“

Šenkenberští usoudili, že také jejich meče mají v této při co říci. Ihned udeřili na Joštova zbrojné. Vzduchem švihají blesky početných mečů.

„Běž – prchej – pane Hynku!“ volá Jimram, jenž se první pustil do boje, „my je tu už sami zaměstnáme dobrou chvílí. Běž – a neotálej!“

Ale Hynek z Kunštátu, zvaný Suchý Čert, nikdy neprchal z boje, který se neskončil. Bije se dál. Ale najednou blesk sjel k němu po hrotu cizího meče, se sykotem vjel do jeho lebi pod čelem. V levém oku švihla oslnivá bolest, strašný zážeh ohně. Silně krvácí. Zpola oslepen rozmáchl se ještě jednou hroznou silou a proklál jezdce, jenž ho zranil. Po tom se obrací a prchá, třímaje krvavý meč v ruce – k Příměticím. Dva jezdci leží na zemi mrtví, na zbylé, z nichž dva jsou již opěšalí, šenkenberští dál dotírají, aby jevišovský mohl bezpečně uniknout.

Ten nyní prchá jako raněný srnec. Cítí strašný oheň v hlavě, také rána na levé ruce pálí. Prošli už Příměticemi, také Mašůvkami. Pán jde vedle psa, ale ustavičně krvácí a cítí, jak slábne. Bojí se, že třesoucí se nohy pod ním klesnou. S napjetím všech sil se dovlekl k bojanovskému lesu. Tam klesl vysílen. Jenom zvednutí veškeré vůle dalo mu sílu na chvíli se zvednouti, aby se odplížil z cesty do lesa. Pojedou tudy možná za chvíli noví stíhači markrabího. Ten jistě nepustí snadno svou kořist a vyšle za ním nové lidi. Šťěstí, že už je přítmi. Za denního světla jistě by zpozorovali na prašné cestě stopy krve. Pudem ostražitě šelmy ještě jednou se zvedl a vrávorá se hloub do lesa. Pes tlumeně skučí, běží kupředu a zas se pobízivě obrací k pánu. Vede ho dál.

Ostříž bystrým čichem v lesním porostu větrí vodu.

Raněný muž se zastavil u dubu, aby se oň opřel. V hlavě i hrudi slyší syčení ohně, prostor nad ním zakroužil a zaskučel. Ale meče z ruky nepustil. Zatínaje zuby bolestí, jako šílenec ryl jeho hrotem zemi. Ale nakonec přec jen klesl. Svalil se do trávy a mechu jako podřátý bukový peň.

Ale v mrákotách přec jen zaslechl, jak jeho pes někde na blízku chlemtá vodu. Vskutku – blízko něho v jedlovém porostu pod dvěma starými duby je křišťál lesní studánky. Zvuk polykané vody působí zázračně na žiznivého. Zbytkem sil se raněný doplazil k prameni. Oba – pán i pes – jako bratři pijí čerstvou životadárnou vodu.

Ostříž tu studánku objevil kdysi na lovu. Nikdo o ní kromě psa, dřevorubců, laní a ptáků neví. Aby do ní nepadalo listí, je pěkně kameny zaklenuta. Dřevaři ji nazvali Roubená studánka. Leží v malém lesním údolíčku a je u ní bezpečno.

Nad studánkou, mužem a psem plyne pokojně sychravá říjnová noc. Jen chvílemi sem nahlédnou ze závoje pocuchaných mraků měsíc a hvězdy. Raněný leží v lese, krvácí a vychládá. Ztratil už mnoho krve a zbytek mu stydne v žilách. Ruce a nohy jsou bezvládné. Levé oko v krvi je zamčené. Když se mu podaří pravé oko usilovně otevřít, všechno kolem – stromy, mračna, měsíc jsou samá krev. Všecek svět se potáhl jako rudou plachtou ohnivou krví. I tráva i zem pod ním je mokrá krví. Raněný se chvěje chladem, stydne. Obestřel jej první černý stín noci. Upadl do mrákot.

Vedle ležícího muže sedí a zachvívá se pes.

Ostříž zavyl na měsíc. Zavyl znovu. Strašné psí zoufání a bezradnost byly v tom vytí. Pokusil se svého ležícího druha probudit. Dotkl se čenicem kolena, ruky i tváře, které jsou studené. Proč pán právě nyní, kdy pes cítí nebezpečnost, spí? Proč nevstává? Nepokoj a pudový strach se probudil v psím mozku.

Zvedl ohon, sklopil uši, několikrát oběhl kruhem pána. Ještě jednou temně a teskně zavyl a potom se prudce rozběhl k severu. Na nedalekém vršku se zastavil a ohlédl se zpět ke studánce. Snad zaváhal. Ach, nikoliv, už zas běží jako vystřelený šíp, jen prudce dýchá a funí v běhu.

Dlouhé noční hodiny ležel raněný v ztrnutí a mdlobě. Ani neví, že zůstal v lese sám, že Ostříž jej opustil.

Je říjen. Podzimem les prořídil a prochládl. Za slunného dne les často v sluneční znoji usíná a dřímá. Zato v noci žije. Ani v říjnu noc v lese není tichá. V syrovém větru suché listoví a haluzí chřestí jako rej studených kostlivců. Ale to lesem neprochází smrt. Naopak.

Jeleni právě nyní mají své jaro, čas touhy a lásky. Z popůlnoční mlhy v údolí nad studánkou zatroubil právě jeden samec výzvu k boji a říji.

Ale jen k živému a pozornému člověku říjnová noc tak podivně hovoří. Člověk v mdlobách a mrákotách neslyšel jeleního troubení, ani neviděl, jak k studánce přišly pítí laně a srny. Nedaleko na paloučku se dosyta napásly suché trávy a nyní zde pokorně pijí osvěživou vodu. Občas zvedly ušlechtilé hlavy nepokojně, snad větrí závan cizího pachu. Ale zas se uklidnily a kojí svoji žízeň.

Jevišovický Suchý Čert s krvavým čelem, okem i rukou, leží zkřehlý u Roubené studánky v bojanovském lese. Hodiny popůlnoční jsou nyní studené. Když se na chvíli probral z mrákot, cítí, jak zkřehl a ztuhl. V hlavě i hrudi stále pálí prokletý oheň. Jen matně slyší, jak blízko v koruně habru krátce, polekaně, křikla sojka, kus dál zakrākala vrána. V hlavě se mu všechno rudě mate. Má obavu, že když nyní upadne v novou mdlobu, může to být jeho konec. Jen podvědomě cítí, že do úsvitu je ještě daleko. Jak zašuměl vítr, list za listem padá ze stromů. Jako zlato se listí za větru sype na čelo i na tváře raněného, kabátec i sukni. Bude to listí jemu rubášem a přikrovem?

Jak Ostříž uviděl jevišovskou hradní věž a cimbuří známých zdí, tiše zakňučel a letí ještě prudčeji. U brány divoce štěká a vyje. Volá žalostnou a strašnou výzvu! Zoufalé psí volání k lidem letí do kobky fortnýřovy, branných, do oken, zaléhá na dvůr, do stájí, do hradních síní.

První z lidí uslyšel Ostřížovo volání Nekňuba. Můž lesů a polí rozuměl psí řeči stejně dobře jako lidské. Zatímco ospalý fortnýř se chystá vypustit ostrý šíp po psu tuláku, který ruší jeho sen, Nekňuba jako vyplašený srnec vyskočil z doupěte a běží k bráně. Za ním po dvoře už také cupe starý kastelán Václav. Také on slyšel psa – jeho spánek byl už měkký.

Oba budí pacholky. Ti v polospánku lapají rukou po oděvu, po zbroji, vybíhají a na rozkaz Nekňubův sedají na koně. Jedni na osedlané, jiní v poplašném spěchu na holé hřbety. Nekňuba první vyjel z brány. Volá na Ostříže:

„Pojď, honem pojď!“

Pes krátce a radostně zaštěkl. Oba si dobře rozumějí. Všichni vyjeli branou jako mračno, poháněné vichřicí. Ostříž běží a za ním houf jízdných letí nocí jako tajemná strašidla. Daleko je slyšet, jak dusají koňská kopyta. Kteří jedou na koních neseďlaných, přidržují se hřív. Koně dupou, supí. Nepotřebují ani pobízení. Ušlechtilá zvířata tuší, že jde také o jejich velkou hru.

Pes je vede podél lesa prašnou cestou, potom náhle se od ní odpoutal. Mžikem se všichni za ním obracejí do lesa. Hou – hi- hi – hou, ozvalo se z doubí. Nejednen z pověřivých jízdných se ulekl, má strach, aby nespádl z koně. To asi hejkal křičí v dubině zlostně svou výstrahu. Pán, jenž v noci prý vládne lesem, nechce být rušen. Dnes se asi právě žení s čertí holkou ve své tajemné jeskyni. Ale všichni jízdní ženou koně dál za Nekňubou do lesní hlubiny. A zase z boroviny volá výstražně jiný hejkal. Ale Ostříž nedbá hejkalů, běží dál, nebojí se. Neleká-li se pes, jak by se mohli bát ozbrojení jízdní jevišovského hrozného Hynka z Kunštátu, jehož král Zikmund a loucký opat nazývají Suchým Čertem?

Pes se prudce zastavil a výstražně kňučí. Jezdce utvořili kolem něho oblouk.

„Pozor,“ volá varovně starý kastelán, „pozor!“

Ve spěchu zapomněli doma připravit pochodně. Jeden z jízdných seskočil z koně a vytahuje z měchu troud i louč. Křeše kámen o ocel. Po chvíli rozsvěcuje. Plamen světla se zachvěl nad lesní travou a podrostem. Na zemi u Roubené studánky leží jejich hradní pán. Je smrtelně bledý. Po čele a levé tváři všecek zalit krví. Také na levé ruce je zaschlá krev. Nad ním pevný dub křemelák šustí suchým listem.

Nekňuba se lehce sesul z koně. Klade ruku na hrud' zraněného. Něco brouká.

„Žije! Zaplat' Bůh!“ vydechl.

Fortnýř bdí a sedí v kobce jeviřovské brány. Vyčkává netrpělivě návratu jízdých. Konečně, k ránu před širáním, zaznělo před branou dusání koňstva. Starý fortnýř spěchá, až se zadýchal.

Řetěz visutého mostu jede a křípe po kolečkách. Most je spuštěn. Otevřel těžkou závodu, brána se otevírá. Její rachocení – to bývá pro všechny návratce líbezný zvuk domova a bezpečnosti.

Hradní pán se nevrátil bez úrazu, ale jest zase u nich doma a v bezpečí.
Ale zdali se zdvihne ten starý sokol ze svých těžkých a krvavých ran?